

HÄTÄJARRUMEKANISMIIN LIITTYVIEN TOIMENPITEIDEN JATKAMINEN

Tausta

Sosiaali- ja terveysministeriö on 22.12.2021 ohjannut hätäjarrumekanismin mukaisten laajojen lisätoimien käyttöharkintaa ja tarkensi 3.1.2022 kirjeellään hätäjarrumekanismin käyttöönottoon liittyviä suosituksia yleisötilaisuuksien osalta. Lisäksi ministeriö antoi 11.1.2022 kirjeen hätäjarrumekanismin tehostetoimenpiteistä, jolla muutettiin yleisötilaisuuksia sekä asiakas- ja osallistujatiloja koskevia ohjauksellisia suosituksia sekä suositeltiin matkustajamäärän rajoittamiseen liittyviä toimenpiteitä.

Epidemia on edelleen jatkanut kasvuaan koko maassa ja tartuntamäärät ovat nousseet nopeasti. Tarkkaa tietoa tartuntamääristä ei kuitenkaan tässä epidemiatilanteessa ole saatavilla. Epidemian torjuntatoimien aiheuttama kuormitus on jatkunut perusterveydenhuollossa suurena ja aiheuttanut monissa perusterveydenhuollon palveluissa heikentymistä ja hoitoon pääsyn viivettä. Eteläisessä Suomessa kuitenkin vaikein kuormitustilanne näyttää hieman helpottaneen. Myös erikoissairaanhoidossa hoidettavana olevien potilaiden määrä on yleisesti ottaen ollut suuri, mutta on viimeisen kahden viikon aikana ollut laskussa.

Omikronmuunnos on muodostumassa tai muodostunut valtavirukseksi jo valtaosalla alueista. Tartuntoja havaitaan paljon myös rokotetuilla henkilöillä, mutta rokotettujen sairaalahoidot eivät ole lisääntyneet läheskään samassa määrin. Rokotteet suojaavat edelleen hyvin vakavalta koronasairaudelta, ja rokottamattomuus on yhä tehohoitoa vaativan koronasairauden suurin riskitekijä. Sairaalakapasiteetin turvaamiseksi on tärkeää, että etenkin 60 vuotta täyttäneiden ja riskiryhmiin kuuluvien henkilöiden kolmannet rokoteannokset saadaan toteutettua mahdollisimman nopeasti.

Tartuntojen suuren määrän vuoksi on edelleen jatkettava useita hätäjarrumekanismiin liittyviä toimenpiteitä, jotta rokotusten toteuttamiselle ja rokotussuojan vahvistamiselle saadaan aikaa ja palvelujärjestelmän kantokyky saadaan turvattua.

Ohjaus

Ministeriö suosittelee, että alueellisen tilanteen niin salliessa toimenpiteissä palataan riskiperusteiseen kohdentamiseen tilojen ja tilaisuuksien rajoituksissa. Ministeriö ohjaa ja suosittelee, että kaikilla epidemian leviämisalueen kriteerit täyttävillä alueilla arvioidaan ja otetaan arvion mukaisesti käyttöön seuraavia toimenpiteitä. Ministeriö suosittelee toimenpiteitä 15.2.2022 saakka.

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä kohtalaisen ja korkean riskin sisätiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien järjestämistä kieltämällä niiden järjestäminen kokonaan tartuntatautilain 58 §:n mukaisin päätöksin. Siltä osin, kuin ulkotiloissa järjestettäviä yleisötilaisuuksia on välttämätöntä rajoittaa, harkinnassa kehoitetaan ministeriön 3.1.2022 antaman ohjaukskirjeen (VN/21/2022) mukaisesti kuitenkin ottamaan huomioon mahdollisuudet ehkäistä tartuntariskiä osallistujien sijoittumista koskevilla velvoitteilla. Vallitsevassa tilanteessa on syytä arvioida, voidaanko esimerkiksi lähikontaktin välttämistä koskevien velvoitteiden asettamisella riittävästi ehkäistä

tartuntariskiä. Ministeriö suosittelee harkitsemaan luopumista mahdollisesti voimassa olevista kieltorajoituksista, jotka ovat kohdistuneet matalan riskin yleisötilaisuuksiin. Täyskieltoa lievempiä yleisötilaisuusrajoituksia suositellaan asetettavaksi matalan riskin tilaisuuksiin vain, jos se on alueellisen epidemiatilanteen kannalta ehdottoman välttämätöntä. Ensisijaisesti suositellaan käytettäväksi sellaisia tartuntojen leviämistä ehkäiseviä toimia, jotka tosiasiallisesti mahdollistavat matalan riskin toimintojen jatkuvuuden.

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen kohtalaisen ja korkean riskin tilojen käyttöä kokonaan. Ministeriö suosittelee harkitsemaan luopumista mahdollisesti voimassa olevista kieltorajoituksista, jotka ovat kohdistuneet matalan riskin tiloihin.
- Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 d §:n mukaisin päätöksin tilojen käyttöä kaikissa riskiluokissa. Matalan riskin tilojen käyttöä suositellaan rajoitettavaksi kuitenkin vain, jos se on alueellisen epidemiatilanteen kannalta ehdottoman välttämätöntä.
- Suositellaan vastaavasti osana tartuntatautien torjuntatyötä väestölle yksityistilaisuuksien järjestämisen ja niihin osallistumisen välttämistä tilanteissa, joissa yleisötilaisuuksia on rajoitettu.
- Suositellaan osana tartuntatautien torjuntatyötä, että sallittuihin tilaisuuksiin osallistujat ja rajoitettujen asiakas- ja osallistujatilojen käyttäjät tekevät kotitestin ennen tilaisuuteen osallistumista tai tilojen käyttöä.
- Suositellaan osana tartuntatautien torjuntatyötä väestölle ja toiminnanharjoittajille aikuisten korkean riskin ryhmäharrastustoiminnan ja siihen osallistumisen keskeyttämistä.
- Arvioidaan välttämätön tarve ja annetaan sen mukaiset ilmoitukset matkustajamäärien rajoittamisesta henkilöliikenteessä tartuntatautilain 58 f §:n mukaisesti.

Matalan riskin yleisötilaisuuksiin ja asiakas- ja osallistujatiloihin kohdistuvien (kielto-)rajoitusten lisäksi ministeriö suosittelee harkitsemaan luopumista mahdollisista lasten ja nuorten harrastustoimintaan ja korkeakoulujen sekä vapaan sivistystyön, aikuisten perusopetuksen ja aikuisten taiteen perusopetuksen etäopetukseen kohdistuvista rajoitustoimenpiteistä tai suosituksista.

Ministeriö kehottaa sairaanhoitopiirin kuntayhtymiä viipymättä arvioimaan alueellaan ja oma-aloitteisesti ilmoittamaan alueensa kunnille, aluehallintovirastoille ja Liikenne- ja viestintävirastolle tartuntatautilain 58 f §:ssä ja 58 g §:ssä säädettyjen soveltamisedellytysten täyttymisestä.

Toimenpiteiden tavoitteet ja tarkoitus sekä vaikutukset

Ministeriön ohjaus ei ole oikeudellisesti sitovaa, vaan viranomaiset päättävät asiasta itsenäisesti. Laissa erikseen säädettyjä soveltamisedellytyksiä tulee aina noudattaa.

Kansallisessa ohjauksessa arvioituihin riskiolosuhteisiin ja valtakunnallisten suositusten toimeenpanoon vaikuttaa myös yleinen epidemiatilanne, joka voi vaihdella paikallisesti ja alueellisesti, joten niitä on tulkittava ja sovellettava ajantasainen infektiopaine sekä palvelujärjestelmän kuormitus huomioon ottaen.

Toimenpiteiden tavoitteena on kontaktien tehokas väheneminen määrääjäksi pahimmilla epidemia-alueilla ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kantokyvyn turvaaminen. Toimenpiteillä pyritään voimassa olevan lainsäädännön puitteissa hillitsemään epidemiaa ja suojaamaan väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä erityisesti riskiryhmiä vakavalta koronavirusinfektiolta.

Päätösharkinnassa ja päätöksenteossa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuuden periaate siten, että tartuntojen estämiseksi tehtävät toimenpiteet kohdistuisivat ensisijaisesti aikuisiin ja vaikuttaisivat mahdollisimman vähän haitallisesti lapsiin. Samalla on huomioitava, että periaate velvoittaa myös aktiivisiin suojelutoimenpiteisiin, joilla estetään ja hillitään lapsille epidemiasta aiheutuvia haittoja.

Rajoituksia on arvioitava epidemiologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vaikutuskokonaisuuden kautta, kiinnittäen erityistä huomiota rajoitusten perusoikeusvaikutuksiin. Alueellisessa päätöksenteossa rajoitusten kohdentamista on kohteittain arvioitava sen suhteen, missä määrin rajoituksen ajallisella ja muulla kohdentamisella haittavaikutuksia voidaan hillitä, ja missä määrin kohdennusta on tehtävä sen varmistamiseksi, etteivät haitat ylitä hyötyjä.

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Johtaja

Jaska Siikavirta

Jakelu Kunnat, sairaanhoitopiirit ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueet
Ahvenanmaan maakunta
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Liikenne- ja viestintävirasto
Aluehallintovirastot
Valvira

Tiedoksi Sosiaali- ja terveysministeri Sarkkinen
Perhe- ja peruspalveluministeri Kiuru
Valtiosihteeri Mäkipää
Valtiosihteeri Ruuth
Opetusministeri Andersson

Tiede- ja kulttuuriministeri Kurvinen
Liikenne- ja viestintäministeri Harakka
Pääministerin erityisavustaja Niemi
Kansliapäällikkö Lehikoinen
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö/VKO
Liikenne- ja viestintäministeriö
Oikeusministeriö
SM/poliisiosasto
Poliisihallitus

VN/2633/2022-STM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: